

Bijlage:

Samenvatting Masterplan Natuurhistorisch Museum Maastricht door BMC

1 oktober 2024

Het Natuurhistorisch Museum ligt in het hart van de stad, zit in het hart van de Maastrichtenaren. Toch is het museum onderbenut en heeft het decennia stilgestaan in zijn ontwikkeling, zowel voor wat betreft de plek als presentatie. We willen daarom inzetten op beide sporen: de groene oase in het midden van de stad verder openstellen, collecties en verhaal van de stad nog beter laten zien zodat de trots van Maastrichtenaren verder kan groeien.

Om de kansen voor de toekomst in beeld te brengen is er in 2023 een masterplan ontwikkeld dat in maart 2024 werd opgeleverd. Het masterplan brengt in beeld wat er noodzakelijk is om tot een museum dat toekomstbestendig, exploitabel en aantrekkelijk is voor de stad en stakeholders. Om dit plan te realiseren is er een bedrag nodig (afhankelijk van het scenario) tussen de € 3.838.710 en € 6.838.050.

Scenario Upgrade jaarlijks 50.000 bezoekers		
Accommodatie	Museale inrichting	Organisatie
<ul style="list-style-type: none">Bepaalde herinrichting van entree, horeca en winkel.	<ul style="list-style-type: none">Museale presentatie kelder en zolder jaren '70 nieuwbouw.	<ul style="list-style-type: none">inmiddels (begroting 2024) is reeds voorzien in enige uitbreiding van de
<ul style="list-style-type: none">Transformatie huidige depotruimten tot museale ruimten: kelder en zolder van de jaren '70 nieuwbouw komen leeg; collectie wordt verplaatst naar centraal depot Centre Céramique.Algehele upgrade inrichting, schilderwerk en vloerafwerking hele complex.Verduurzaming hele complex: isolatie en vervanging alle installaties.	<ul style="list-style-type: none">Transformatie kapel tot Mosasaurus Experience.Gedeeltelijke vervanging bestaande exhibits (50%).Verbetering routing museumparcours.	<ul style="list-style-type: none">formatie voor het NHMM. Die uitbreiding is afdoende voor dit scenario.Totaal 13,87 fte

Drie scenario's

In het Masterplan zijn drie scenario's uitgewerkt: 1) Scenario Upgrade; 2) Scenario Hospitality en 3) Scenario High Performance. Voor elk van de scenario's wordt uitgegaan van de huidige huisvesting aan het Bosquetplein.

Scenario Upgrade voorziet in een minimaal noodzakelijke upgrade van het NHMM op alle onderdelen van het museumbedrijf.

Scenario Upgrade jaarlijks 50.000 bezoekers.

Scenario Hospitality jaarlijks 60.000 bezoekers		
Accommodatie	Museale inrichting	Organisatie
<ul style="list-style-type: none"> • Verplaatsing entree en museumwinkel naar een nieuwe glazen overkapping tussen Kapel en jaren '70 nieuwbouw. Nieuw visitekaartje; architectonisch gebaar aan Bosquetplein. • Realisering museumcafé in voormalige woonhuis annex aan Kapel + vrijkomende ruimte huidige entree/winkel. Aantrekkelijke horeca met terrassen aan de voorzijde (Bosquetplein) en achterzijde (stadstuin). 	Gelijk aan Scenario Upgrade	<ul style="list-style-type: none"> • Horeca in eigen beheer met inzet van (nieuwe) vrijwilligers. Aansturing door betaalde coördinator horeca. • Meer inzet vrijwilligers, niet alleen horeca, maar ook winkel, educatie- en buitenprogramma's. Nodig: vrijwilligers- coördinator. • Totaal 15,86 fte

Scenario Hospitality bouwt voort op scenario Upgrade, maar dan met een extra verbeterslag van de publieksvoorzieningen (entree, horeca, winkel).

Scenario High Performance jaarlijks 70.000 bezoekers		
Accommodatie	Museale inrichting	Organisatie
<ul style="list-style-type: none"> • Algehele transformatie van de jaren '70 toren. Alle verdiepingen doorbreken en openwerken, waardoor krachtig museaal parcours ontstaat die begint bij het Krijt/Maastrichtien in de kelder en de Mosasaurus Experience op de begane grond, met grote opening naar 1e verdieping. • Kapel transformeren tot volwaardige ruimte voor wisselexpo's. Plafond open werken + aanbrengen vide = meer vloerooppervlak. 	<ul style="list-style-type: none"> • Alle verdiepingen jaren '70 toren voorzien van nieuwe, overweldigende museale inrichting. • Ook algehele vervanging bestaande exhibits ombouw. • High end techniek Kapel voor hoogwaardige tentoonstellingen (rails verlichting, stroom- en datapunten in vloer, wanden en plafond). 	<ul style="list-style-type: none"> • Meer publieksactiviteiten, ook op locatie vraagt meer formatie voor programmering en educatie. • Meer inkomsten uit fondsenwerving en mecenaat vraagt extra personele inzet. • Betere presentatie verhalen en collectie online • Totaal: 20,61 fte

Scenario High Performance bouwt voort op scenario Hospitality, maar dan met een extra verbeterslag van de museale presentatie.

De gevolgen voor de exploitatie van het museum worden binnen het budget van Centre Céramique opgevangen. Hiervoor vragen we dus geen bijdrage.

Een verdubbeling van het aantal (betalende) bezoekers levert jaarlijks afhankelijk van het scenario c. 200-300.000 euro op, winkelomzet en horecaopbrengsten stijgen daarmee ook naar c. 200-300.000 euro per jaar, inkomsten via fondsenwerving/dekking van projecten groeit naar 200-300.000 euro per jaar en daarmee hebben we in ieder geval de exploitatiebijdrage per scenario afgedekt.

De jaarlijkse kapitaallasten van de verschillende investering-scenario's zijn ook nog berekend. De bedragen zijn exclusief de noodzakelijke verduurzaming. Deze kosten zitten verwerkt in de bovenstaande berekening die BMC heeft gemaakt.

Jaarlijkse kapitaallasten (gemiddeld)		
Scenario's	benodigd budget	Kapitaallasten
High Performance	6.838.050	359.852
Hospitality	5.322.510	280.097
Upgrade	3.838.710	202.012

In het BMC-rapport staat het volgende:

“Het NHMM trekt op dit moment zo'n 30.000 bezoekers per jaar. Het is mogelijk de bezoekersaantallen ongeveer te verdubbelen. Afhankelijk van het scenario dat gekozen wordt, is een groei naar 50.000 à 70.000 bezoekers realistisch. De belangrijkste doelgroepen worden gevormd door families en gezinnen met kinderen en schoolklassen van het basisonderwijs en de onderbouw van het voortgezet onderwijs. Ook (het groeiend aantal) toeristen die naar Zuid-Limburg en Maastricht komen, vormen een belangrijke doelgroep.”

Wat verder nog moet onderzocht worden is de impact die de verduurzaming heeft op de exploitatielasten bij vastgoed. Immers als er investeringen in installaties worden gedaan dan vereist dit wellicht ook extra onderhoud en vervanging ten opzichte van de huidige installaties waarvoor we een MJOP hebben. Deze kosten zullen in de definitiefase in beeld worden gebracht.

Belangrijk uitgangspunt is dat we een museaal concept kiezen waarbij we niet hoeven te investeren in een kostbare klimaatinstallatie. We gaan niet voor een museum met een grote ruimte voor wisseltonstellingen en bruiklenen die een museaal klimaat nodig hebben. Dat scheelt aanzienlijk in de te investeren klimaatinstallatie, in exploitatie en in bruikleenkosten. We kiezen voor een onderzoeksgedreven museum waarbij we vol inzetten op samenwerking met onderzoekers van Universiteit Maastricht (paleontologen en biologen), Naturalis en het natuurhistorische Genootschap Limburg. Vanuit die invalshoek kunnen we voldoende nieuwe presentaties ontwikkelen en telkens weer het nieuws zoeken en nieuwe bezoekers trekken.

Uitdaging

In 2023 zijn we gestart met de ontwikkeling van een masterplan voor het museum dat gericht is op een vernieuwd en heringericht Natuurhistorisch Museum op de locatie De Bosquetplein. De beschikbaar gestelde extra financiële middelen vanuit het coalitieakkoord waren cruciaal want hiermee kunnen we **een** serieuze en duurzame stap gaan zetten en plannen ontwikkelen.

Doelgroepen blijven vooralsnog gezinnen met jonge kinderen, grootouders met kleinkinderen, toeristen (20+ % Internationaal) en scholen en daarmee is dit museum uniek in Maastricht. Op 4 november 2023 hebben we aan een raadscommissie in het Natuurhistorisch Museum een presentatie gegeven van de plannen en de route die we voor ogen zien. (zie ook: <https://www.nhmmaastricht.nl/nieuws/nieuwe-plannen-voor-onsmuseum/>). Hierbij is aangegeven dat er in 2024 weer een update aan de Raad zal worden gegeven.

De entree van het museum zit nu verstopt en kan vrij eenvoudig meer zichtbaar en toegankelijk gemaakt worden.

Waarom locatie De Bosquetplein?

De afgelopen decennia is er al over diverse andere locaties gesproken voor het Natuurhistorisch Museum. Verplaatsing naar ENCI groeve, verplaatsing naar Timmerfabriek en naar Centre Ceramique zijn uitvoerig onderzocht maar nooit gerealiseerd omdat er geen haalbare business case kon worden gerealiseerd waarvoor ook steun binnen de Raad was. Overigens heeft dit ertoe geleid dat het Natuurhistorisch Museum al geruime tijd stil staat in haar ontwikkeling. Hieronder willen we vooral de nog niet gebruikte potentie van de huidige locatie benadrukken.

Sinds 1912 is het Natuurhistorisch Museum gevestigd aan het De Bosquetplein. De locatie an sich is prima, midden in het hart van de stad. We stellen echter wel vast dat het museum en haar ingang moeilijk vindbaar zijn. We willen dit verhelpen door de ingang die nu verstopt zit meer naar voren te halen.

De locatie in de binnenstad heeft belangrijke voordelen. Er is een ruime tuin aan de Jeker en die kan ook gezien worden als museale ruimte. Deze tuin willen we (overdag) vrij toegankelijk maken voor buurtbewoners. Op die manier creëren we een win-win voor de buurt: niet alleen toeristen en bezoekers kunnen genieten van het Natuurhistorisch Museum Maastricht maar ook voor buurtbewoners wordt er iets gedaan. Het is ook de bedoeling om de Jeker qua drinkbaarheid en biodiversiteit te monitoren.

Het huidige volume wordt nu voor zeker 40% gebruikt voor opslag van collecties of niet efficiënt te gebruiken. De beheersomstandigheden zijn nu ook onder de norm. De collecties gaan we in Centre Céramique onderbrengen (onder betere klimaatomstandigheden) en beschikbaar stellen voor onderwijs en onderzoek, zodat daar een dubbelslag wordt gemaakt: in het museum komt ruimte beschikbaar voor educatieve ruimtes en publieksfaciliteiten en de collectie krijgt de aandacht die het verdient en wordt daar goed opgeslagen.

Het museum heeft een ruime stadstuin aan de Jeker die we overdag publiek toegankelijk willen maken voor bezoekers en buurtbewoners.

De kelderruimte kan gebruikt worden voor schoolklassen en ander publiek.

De complete zolderverdieping kan geschikt gemaakt worden voor publiek.

In de afweging speelt ook mee dat investeren op deze locatie ook veel efficiënter en minder omvangrijk is dan een nieuw te realiseren locatie (nieuwbouw of verbouwing).

Noodzakelijke incidentele investering

Er ligt nu een helder plan van eisen dat is uitgewerkt in een masterplan (BMC rapport) dat drie scenario's onderscheidt.

	<i>Upgrade</i>	<i>Hospitality</i>	<i>High Performance</i>
Benodigde investering gebouw en inrichting	€ 3.838.710	€ 5.322.510	€ 6.838.050
Inrichting 50% via fondsen	€ 1.187.500	€ 1.187.500	€ 1.750.000
Verduurzaming	€ 1.875.000	€ 1.875.000	€ 1.875.000
Totaal	€ 6.901.210	€ 8.385.010	€ 10.463.050

Bijdrage van Fondsen.

Op p. 46 van het BMC rapport staat: "Al met al denken wij dat ook voor de investeringslast voor verbetering van het gebouw zo'n 50% dekking uit externe bronnen gevonden moet kunnen worden. Dit vraagt natuurlijk nadere verkenning in een volgende fase van planontwikkeling."

Wij zijn het maar ten dele eens met deze analyse die nog nader verkend moet worden. Voor de herinrichting denken we dat we dat een bijdrage van c. 50% uit externe bijdragen haalbaar is maar voor de investering in "stenen" is dat zeker niet realistisch. Vandaar dat we alleen een eigen bijdrage van 50% voor de museale herinrichting hebben meegenomen.

Financiën

Het totale kostenplaatje is nu geraamd en wordt nog verder beoordeeld en getoetst door Projecten en Vastgoed. Het totale kostenplaatje bevat ook verduurzamingsmaatregelen die zullen bijdragen aan efficiëntere exploitatie, en is ook belangrijk voor de conditionering van collecties in de tentoonstelling.

Het vernieuwingsproject kan op korte termijn (start in 2025/2026) plaatsvinden. Dat betekent dat het bedrag dat benodigd is voor de verduurzaming van het object in afwijking van het project "Verduurzaming gemeentelijk Vastgoed" naar voren dient te worden gehaald, omdat het doelmatiger is de verbouwingsingreep inclusief verduurzaming in één keer te doen in plaats van in de twee stappen. Als college en raad zouden instemmen, willen wij dan ook vragen om in het totale bedrag ook de verduurzamingskosten op te nemen. We lopen dan, zoals gezegd, wel vooruit op de aanpak verduurzaming die pas later in 2024 is voorzien.

Exploitatielasten stijgen minimaal (geen uitbreiding, lagere energiekosten, meer publieksinkomsten). De gevolgen voor de exploitatie van het museum worden binnen budget van Centre Céramique opgevangen. Hiervoor vragen we dus geen bijdrage. Wat verder nog onderzocht moet worden is de impact die de verduurzaming heeft op de exploitatielasten bij Vastgoed. Los van het investeringsbedrag zal de exploitatie dus ook gevolgen hebben voor de begroting van Vastgoed. Als er investeringen in installaties worden gedaan (die nu niet aanwezig zijn in het object) dan vereist dit ook extra onderhoud en vervanging tov de huidige installaties waarvoor we een bestaande MeerJarenOnderhoudsPlanning (MJOP) hebben. Deze kosten zullen ook in beeld worden gebracht in de definitiefase van het project.

Wat gebeurt er als we binnen 2 jaar niet investeren?

Dan gaat het museum sluiten. Want we verliezen onze museumregistratie en daarmee vervalt de basis voor de financiële exploitatie (museumkaart is dan niet meer geldig). Daarmee verliest Maastricht ook een plek om de Mosasaurus schedel te exposeren en het unieke verhaal van Maastricht te vertellen aan bewoners en bezoekers. Collecties en expertise gaan verloren.

Dit zegt BMC op p. 8 van het Masterplan: "Wanneer de huidige situatie van het collectiebeheer niet ingrijpend verbeterd, loopt het NHMM het risico dat het museum uit het landelijke Museumregister wordt gezet en dat daarmee de Museumkaart niet meer gevoerd kan worden, hetgeen grote gevolgen zal hebben voor het aanzien van het museum en de (inkomsten uit) bezoekersaantallen." In feite vervalt dan de financiële basis voor de exploitatie van het museum.

Over de organisatie zegt BMC het volgende:

De bezuinigingen van de afgelopen jaren hebben de organisatie van het NHMM stevig geraakt. De organisatie is ingekrompen tot een klein team met minimale bezetting. Het NHMM-team telt welgeteld twee conservatoren die verantwoordelijk zijn voor de museale presentatie, de programmering en voor de collectie. Deze situatie heeft een negatieve impact op het functioneren en de positionering van het NHMM:

- *De vaste presentaties zijn al jarenlang niet meer geactualiseerd. Er is geen actief en doordacht programmeringsbeleid voor wisseltentoonstellingen en randprogrammering.*
- *Vanuit de centrale staf is jaar in jaar uit te weinig capaciteit beschikbaar gesteld voor educatie, collectiebeheer en marketingcommunicatie.*
- *Het ontbreekt aan operationele aansturing, waardoor medewerkers niet goed weten aan welke acties prioriteit moet worden gegeven. Omdat deze situatie al zo lang duurt voelen medewerkers zich weinig gemotiveerd om verantwoordelijkheid te nemen om problemen of vraagstukken op te lossen.*
- *Ten aanzien van gebouw en inrichting is onderhoud op de lange baan geschoven omdat aanvankelijk overwogen werd het NHMM naar een andere locatie te verhuizen. Het gevolg hiervan is dat inmiddels sprake is van achterstallig onderhoud. Zozeer zelfs dat dit ook steeds zichtbaarder wordt voor het publiek.*

We constateren dat de museale performance van het NHMM in veel opzichten door een ondergrens is gezakt. Gelukkig is iedereen zich van die achtergestelde positie bewust, zowel binnen de verschillende geledingen van cultuurorganisatie Centre Céramique, als binnen de gemeente Maastricht. Beleidsbepalers binnen de gemeente realiseren zich inmiddels dat de situatie bij het NHMM ernstig is en zorg behoeft; nu is het de beurt aan NHMM om een grondige opwaardering te krijgen, zowel voor wat betreft de vaste presentaties, de programmering, de educatie, het gebouw en de inrichting als ook voor wat betreft de NHMM-organisatie zelf.

De Mosasaurus is een wereldwijd bekend icoon van de stad Maastricht en is onderdeel van het DNA van de stad

Wat krijgt de stad ervoor terug?

- Een attractief familiemuseum, dat verder ontbreekt in de binnenstad
- Een stadstuin die overdag publiek toegankelijk is, als ontmoetingsplek voor de buurt
- Een geschikt museum om het verhaal van de Mosasaurus en dé schedel te exposeren
- Een aantrekkelijk educatief verhaal van biodiversiteit en onze leefomgeving
- Een basis voor de door-ontwikkeling van een presentatie in de ENCI groeve in samenwerking met partners
- Een 'echte' verbinder die geschiedenis, natuur, cultuur, Maastrichtenaren en de wereld van kennis & onderzoek bij elkaar brengt
- Een bouwsteen van de propositie van Maastricht/Zuid-Limburg als merk; als het over eigenheid gaat is de Mosasaurus een wereldwijd bekend icoon van de stad

Vervolg

Als volgende stap gaan we vanuit dit scenario - in afstemming met partners in het fysieke domein (vastgoed, beleid en ontwikkeling, erfgoed en ruimte) en externe bouwkundige en architectonische partijen – de uitwerking voorbereiden (architectenkeuze, verduurzaming, inrichtingsplan uitwerken).

De boodschap vanuit het museum sluit nauw aan bij maatschappelijke vraagstukken. De aandacht voor het unieke icoon van Maastricht de Mosasaurus, het Maastrichtiën als wereldwijd bekend geologisch tijdperk en de rijke natuurhistorie van stad en regio krijgen de plek die ze verdienen.

Onze leefomgeving wordt steeds meer beïnvloed door het veranderende klimaat en energie(bronnen). We willen hierbij aansluiten bij de relevante thema's op het gebied van gezondheid en het leefklimaat van onze stad en omgeving. De impact die biodiversiteit en het veranderende landschap al eeuwen hebben, willen we nadrukkelijker laten zien vanuit de actuele discussies.

We zoeken bij de verdere uitwerking ook de samenwerking met stakeholders (Natuurmonumenten, Natuurhistorisch Genootschap, Universiteit Maastricht, Naturalis, CNME, bewoners en burens etc.).

Na uitwerking van een plan van eisen en schetsontwerpen zal de realisatiefase in gang gezet worden, naar verwachting in de loop van 2026.